

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-59-16>

УДК 336.225.64:336.221

Крихівська Наталія Олегівна

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6807-0177>

Андрусів Уляна Ярославівна

кандидат економічних наук, доцент,
завідувачка кафедри фінансів, обліку та оподаткування,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1793-0936>

Nataliia Krykhivska, Uliana Andrusiv

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

**РОЛЬ НЕПРЯМИХ ПОДАТКІВ
У ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ ДЕРЖАВИ:
ФІСКАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ ТА РЕГУЛЯТОРНИЙ ВПЛИВ****THE ROLE OF INDIRECT TAXES IN THE STATE TAX SYSTEM:
FISCAL SIGNIFICANCE AND REGULATORY IMPACT**

Анотація. У статті досліджено роль непрямих податків у податковій системі держави крізь призму їх фіскального значення та регуляторного впливу. Метою статті є узагальнення теоретичних підходів до розуміння сутності непрямих податків і оцінка їх значення у формуванні податкових надходжень зведеного бюджету України. Розкрито економічну природу податку на додану вартість, акцизного податку та мита, визначено їх місце у податковій системі. Проведено аналіз динаміки та структури надходжень непрямих податків у 2021–2025 рр. Встановлено домінування податку на додану вартість, насамперед за рахунок оподаткування імпортованих товарів. Обґрунтовано, що непрямі податки поєднують високу фіскальну ефективність із регуляторним впливом на споживання, ціноутворення та зовнішньоекономічну діяльність. Визначено основні проблеми непрямих податків та окреслено напрями вдосконалення податкової політики у цій сфері.

Ключові слова: непрямі податки; податок на додану вартість; акцизний податок; мито; податкова система; зведений бюджет; податкові надходження.

Summary. The article examines the role of indirect taxes in the state tax system through the prism of their fiscal significance and regulatory influence. The purpose of the study is to generalize theoretical approaches to the essence of indirect taxation and to assess the importance of indirect taxes in the formation of tax revenues of the Consolidated Budget of Ukraine. The paper characterizes the economic nature of value added tax, excise tax and customs duties, and determines their place in the national tax system. Particular attention is paid to the combination of fiscal efficiency and regulatory impact that makes indirect taxes an important instrument of public tax policy. The author's contribution consists in the integrated consideration of indirect taxes not only as a source of budget revenues, but also as a factor influencing consumption, price formation and foreign economic activity. The scientific novelty of the research lies in the substantiation of the fiscal significance of indirect taxes on the basis of the analysis of their dynamics and structure within the tax revenues of the Consolidated Budget of Ukraine in 2021–2025. The study identifies the dominant role of value added tax, especially VAT on imported goods, and reveals the differentiated place of excise tax and customs duties in budget revenue formation. It is proved that indirect taxes retained a significant role in fiscal support even under conditions of economic instability, while their dynamics reflected changes in domestic demand, import flows and general macroeconomic conditions. The practical significance of the results lies in the possibility of using the obtained conclusions for improving tax policy in the field of indirect taxation, primarily with regard to the balance between fiscal effectiveness and regulatory influence. The article also outlines the main problems of indirect taxation in Ukraine, including VAT administration difficulties, the spread of shadow practices, the effect on price dynamics and the dependence of revenues on import taxation. It is concluded that improving indirect taxation should focus on better administration, reduction of shadow schemes and a more balanced use of the fiscal and regulatory potential of indirect taxes.

Keywords: indirect taxes; value added tax; excise tax; customs duties; tax system; Consolidated Budget of Ukraine; tax revenues.

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації податкової системи України, посилення фіскальних викликів і необхідності забезпечення стабільного наповнення бюджету особливої актуальності набуває дослідження ролі непрямих податків у формуванні доходів держави. Непрямі податки, зокрема податок на додану вартість, акцизний податок і мито, є важливими складовими податкової системи, оскільки поєднують значний фіскальний потенціал із можливістю впливу на економічну поведінку суб'єктів господарювання, рівень споживання, цінову динаміку та зовнішньоекономічні процеси.

Непрямі податки залишаються одним із ключових джерел формування податкових надходжень зведеного бюджету, однак їх застосування супроводжується низкою проблем, серед яких регресивність, вплив на інфляційні процеси, складність адміністрування та поширення тіньових схем мінімізації податкових зобов'язань. За таких умов постає необхідність комплексного дослідження фіскального потенціалу та регуляторного впливу непрямих податків, оцінки їх місця у податковій системі держави та обґрунтування напрямів підвищення ефективності їх адміністрування в сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання ролі непрямих податків у податковій системі держави, їх фіскальної значущості та регуляторного впливу є предметом наукового інтересу багатьох вітчизняних дослідників. Серед досліджень у сфері непрямого оподаткування варто відзначити працю А. Славкової [1], у якій розкрито економічну сутність непрямих податків, проаналізовано їх переваги й недоліки, а також обґрунтовано їх значення у формуванні надходжень зведеного бюджету України. Водночас Ц. Огонь [2] акцентує увагу на сучасних викликах і перспективах розвитку непрямих податків у системі державних фінансів, підкреслюючи їх фіскальне значення та проблеми функціонування в умовах економічної нестабільності. У свою чергу, К. Сочка та М. Палінчак [3] акцентують увагу на митних платежах як фіскальному інструменті держави та підкреслюють їх роль у регулюванні зовнішньоекономічної діяльності. Дослідження макроекономічних умов функціонування непрямих податків представлено у праці О. Чирви [4], де автор розглядає вплив екзогенних шоків на розвиток цієї складової податкової системи. Питання гармонізації податкового законодавства України з європейськими підходами висвітлено у науковій статті О. Марущак [5], де обґрунтовано основні напрями адаптації національної податкової системи до вимог Європейського Союзу.

Однак попри наявність численних наукових праць, недостатньо висвітлено роль непрямих податків у податковій системі держави з пози-

цій поєднання їх фіскального та регуляторного значення в сучасних умовах функціонування економіки.

Мета статті полягає в узагальненні теоретичних підходів до визначення ролі непрямих податків у податковій системі держави та обґрунтуванні їх фіскального значення і регуляторного впливу на основі аналізу податкових надходжень зведеного бюджету України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Непрямі податки є важливим елементом податкової системи держави, що забезпечують формування значної частки бюджетних доходів та виконують низку регуляторних функцій. На відміну від прямих податків, які сплачуються безпосередньо платниками з доходів або майна, непрямі податки включаються до ціни товарів і послуг та фактично переносяться на кінцевого споживача.

Економічна природа непрямих податків полягає у здатності акумулювати фінансові ресурси через сферу споживання. Це забезпечує відносну стабільність цих податків як джерела бюджетних надходжень, адже рівень споживання є менш чутливим до економічних коливань порівняно з доходами суб'єктів господарювання. До основних видів непрямих податків в Україні належать податок на додану вартість, акцизний податок та мито [6].

Провідне місце серед непрямих бюджетоутворюючих податків посідає податок на додану вартість (ПДВ), який є не лише предметом наукових дискусій щодо підвищення ефективності його адміністрування, а й важливим елементом євроінтеграційного процесу України, оскільки його функціонування узгоджується з податковими вимогами, встановленими в межах Європейського Союзу [2]. Механізм справляння ПДВ ґрунтується на оподаткуванні доданої вартості на кожному етапі виробництва та реалізації товарів і послуг, що сприяє більш рівномірному розподілу податкового навантаження між учасниками економічного обороту. Акцизний податок характеризується селективним характером застосування, оскільки справляється з окремих категорій товарів, і водночас поєднує фіскальне призначення та регуляторний вплив на структуру споживання. Мито виступає інструментом державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, за допомогою якого здійснюється вплив на обсяги імпорту та забезпечується певний рівень захисту національного товаровиробника.

Варто зазначити, що у наукових дослідженнях підкреслюється, що непрямі податки виконують не лише фіскальну, а й важливу регуляторну функцію, впливаючи на структуру споживання та економічну поведінку суб'єктів господарювання [1]. Зокрема, шляхом коригування ставок акцизного податку держава може впливати на рівень споживання окремих підакцизних товарів, тоді

як механізм податку на додану вартість слугує інструментом впливу на процеси ціноутворення та умови конкурентного середовища.

Непрямі податки мають регресивний характер, оскільки відчутніше впливають на домогосподарства з нижчим рівнем доходів. Це створює певні соціально-економічні ризики, які необхідно враховувати у податковій політиці. Водночас завдяки стабільності надходжень та значному фіскальному потенціалу непрямі податки залишаються одним із ключових джерел наповнення зведеного бюджету. Саме тому важливо проаналізувати їх роль у формуванні податкових надходжень, зокрема динаміку та структуру непрямих податків у доходах зведеного бюджету України.

Для поглиблення аналізу фіскальної ролі непрямих податків доцільно розглянути їх динаміку у 2021–2025 рр. (табл. 1).

Дані таблиці 1 свідчать, що у 2021–2025 рр. непрямі податки зберігали важливе значення у формуванні податкових надходжень зведеного бюджету України, хоча їх динаміка була нерівномірною. У 2022 р. обсяг надходжень непрямих податків скоротився на 148,3 млрд грн, або на 19,9 % порівняно з 2021 р., що було зумовлено наслідками повномасштабного вторгнення. Починаючи з 2023 р., спостерігається стійка тенденція до відновлення надходжень непрямих податків. Їх загальний обсяг зріс на 33,2 % у 2023 р., на 26,1 % у 2024 р. та на 19,8 % у 2025 р., що відображає

поступову адаптацію економіки до нових умов, позбавлення споживчого попиту та активізацію зовнішньоекономічної діяльності. Найбільші обсяги надходжень упродовж усього досліджуваного періоду забезпечував ПДВ, передусім з імпорتنих товарів, що підтверджує його провідну фіскальну роль у системі непрямих податкування. Водночас позитивна динаміка акцизного податку та мита у 2023–2025 рр. свідчить про поступове розширення податкової бази та збереження вагомого значення непрямих податків у формуванні доходів бюджету.

Отже, проведений аналіз підтверджує, що непрямі податки залишаються одним із важливих джерел формування податкових надходжень зведеного бюджету України. Доцільно також оцінити їх структуру у складі податкових надходжень, що дозволить визначити питому вагу окремих видів непрямих податків та їх значущість у формуванні доходної частини бюджету. Відповідні показники структури податкових надходжень за складовими непрямими податкування наведено у таблиці 2.

За даними таблиці 2, можна стверджувати, що у 2021–2025 рр. непрямі податки займали вагоме місце у складі податкових надходжень зведеного бюджету України. Упродовж усього досліджуваного періоду в їх структурі домінував податок на додану вартість, зокрема ПДВ з імпорتنих товарів, що підтверджує його провідну роль у формуванні бюджетних ресурсів, зокрема у 2021 р. його

Таблиця 1 – Динаміка надходжень непрямих податків до зведеного бюджету України у 2021–2025 рр.

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.
ПДВ з вітчизняних товарів, млн грн	155774,8	213948	214639,3	268327,9	306491,7
Темп приросту (ланц.), %	-	37,3	0,3	25	14,2
ПДВ з імпорتنих товарів, млн грн	380714,4	253053	366158	466127,5	542444,9
Темп приросту (ланц.), %	-	-33,5	44,7	27,3	16,4
Акцизний податок, млн грн	172064	105215,2	175716,4	222373	298931,1
Темп приросту (ланц.), %	-	-38,9	67	26,6	34,4
Мито, млн грн	38177,2	26246	40559,4	48279,3	55985
Темп приросту (ланц.), %	-	-31,3	54,5	19	16
Непрямі податки, млн грн	746730,4	598462,2	797073,1	1005107,7	1203852,7
Темп приросту (ланц.), %	-	-19,9	33,2	26,1	19,8
Податкові надходження, млн грн	1453804	1343225	1638085	2088283,8	2520339,2
Темп приросту (ланц.), %	-	-7,6	22	27,5	20,7

Джерело: сформовано авторами за даними [7]

Таблиця 2 – Структура непрямих податків у складі податкових надходжень зведеного бюджету України у 2021–2025 рр., %

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.
ПДВ з вітчизняних товарів	10,7	15,9	13,1	12,8	12,2
ПДВ з імпорتنих товарів	26,2	18,8	22,4	22,3	21,5
Акцизний податок	11,8	7,8	10,7	10,6	11,9
Мито	2,6	2,0	2,5	2,3	2,2

Джерело: сформовано авторами за даними [7]

частка становила 26,2 %, у 2022 р. знизилася до 18,8 %, а в наступні роки стабілізувалася на рівні 21,5–22,4 %. Частка ПДВ з вітчизняних товарів була нижчою, однак також залишалася вагомою. Зокрема у 2022 р. вона зросла до 15,9 %, а далі поступово знижувалася до 12,2 % у структурі податкових доходів у 2025 р.

Акцизний податок формував від 7,8 % до 11,9 % податкових надходжень зведеного бюджету. Після зменшення його частки у 2022 р. у наступні роки спостерігалось поступове відновлення, що свідчить про стабілізацію надходжень від оподаткування підакцизної продукції. Частка мита упродовж усього періоду залишалася найменшою, коливання становить 2,0–2,6 % у структурі податкових надходжень, що підтверджує його допоміжне фіскальне значення.

Для узагальнення отриманих результатів та наочного відображення ролі непрямих податків у податковій системі доцільно представити графічно питому вагу непрямих податків (рис. 1).

За даними рисунка 1, варто зауважити, що частка непрямих податків у структурі податкових надходжень зведеного бюджету України упродовж 2021–2025 рр. залишається стабільно високою, коливаючись у межах 44–51 %. Найбільше зниження показника спостерігається у 2022 році до частки 44,6 %, що пов'язано з впливом воєнних чинників, після чого відбувається поступова стабілізація на рівні 48,7 %, 48,1 % та 47,8 % у 2023–2025 роках відповідно. Це підтверджує вагомий вплив непрямих податків на формування

дохідної частини бюджету та чутливість до економічних коливань.

Варто зазначити, що отримані результати свідчать про важливість непрямих податків не лише як джерела бюджетних надходжень, але й як інструменту реалізації податкової політики держави, що обумовлює необхідність дослідження їх функціонального призначення та впливу на економічні процеси. Тому доцільно розглянути особливості використання непрямих податків як інструменту податкової політики держави.

Податок на додану вартість має не лише фіскальне, а й вагоме регуляторне значення, оскільки включається до ціни товарів і послуг та опосередковано впливає на загальний рівень цін в економіці. У зв'язку з цим зміна ставок ПДВ, порядку його справляння та адміністрування може позначатися на інфляційних процесах, рівні кінцевого споживання, купівельній спроможності населення та фінансових результатах діяльності суб'єктів господарювання. Саме тому ПДВ варто розглядати не лише як бюджетоутворюючий податок, а і як інструмент податкового регулювання, що здатний впливати на макроекономічну рівновагу.

Важливе місце у системі податкової політики займає також використання непрямих податків у сфері зовнішньоекономічного регулювання. Зокрема, мито виконує функцію інструмента державного впливу на імпорتنі потоки, що сприяє захисту внутрішнього ринку та створює передумови для підтримки вітчизняного товаровиробника. Хоча його частка у структурі податкових

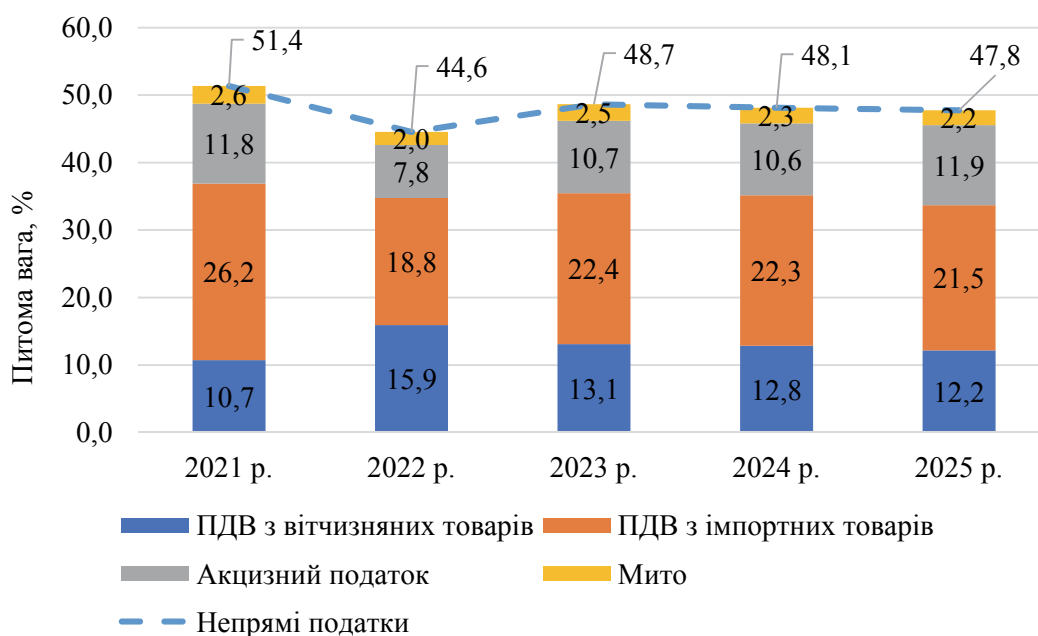

Рисунок 1 – Структура непрямих податків у складі податкових надходжень зведеного бюджету України у 2021–2025 рр., %

Джерело: побудовано авторами за даними [7]

надходжень є порівняно незначною, регуляторне значення мита виходить за межі суто фіскальної функції, оскільки воно пов'язане з реалізацією пріоритетів торговельної, промислової та економічної політики держави.

Незважаючи на вагому фіскальну роль непрямих податків, сучасна система непрямих оподаткування в Україні характеризується низкою проблем, які стримують повну реалізацію її потенціалу та зумовлюють додаткові соціально-економічні ризики. Насамперед йдеться про регресивний характер непрямих податків, оскільки їх сплата в основному впливає на домогосподарства з нижчим рівнем доходів, що посилює нерівномірність податкового навантаження та актуалізує потребу врахування соціального аспекту під час формування податкової політики.

Варто зазначити, що проблемним залишається адміністрування податку на додану вартість [8]. Незважаючи на впровадження електронних механізмів контролю, зокрема системи електронного адміністрування ПДВ, на практиці зберігаються труднощі, пов'язані з блокуванням податкових накладних, затримками бюджетного відшкодування та значним адміністративним навантаженням на платників. Такі обставини негативно позначаються на ліквідності підприємств та ускладнюють їх фінансове планування.

Окремої уваги потребує проблема тінізації економічних процесів, що проявляється у використанні схем мінімізації податкових зобов'язань, зокрема механізмів незаконного формування податкового кредиту з ПДВ. Однією з найбільш поширених проблем у сфері адміністрування ПДВ в Україні залишаються так звані «скрутки ПДВ» [9], що призводять до суттєвих втрат бюджетних надходжень і спотворюють конкурентне середовище, знижуючи загальну ефективність податкової системи.

Ще одним вагомим викликом є вплив непрямих податків на цінову динаміку. Оскільки вони включаються до кінцевої ціни товарів і послуг, їх зростання може прямо або опосередковано посилювати інфляційні процеси, що негативно відображається на купівельній спроможності населення [1]. Крім того, суттєва залежність бюджетних надходжень від ПДВ з імпортованих товарів свідчить про наявність структурних дисбалансів в економіці та підвищує чутливість бюджетної системи до зовнішніх економічних коливань.

За таких умов підвищення ефективності системи непрямих оподаткування потребує реалізації комплексного підходу, спрямованого не лише на посилення її фіскальної результативності, а й на зниження супутніх соціально-економічних ризиків. Одним із пріоритетних напрямів є подальша цифровізація податкового адміністрування. Використання сучасних цифрових рішень

і інструментів TaxTech сприятиме підвищенню прозорості податкових операцій і зручності можливостей для ухилення від оподаткування.

Важливого значення набуває також удосконалення механізму бюджетного відшкодування ПДВ, зокрема шляхом підвищення рівня автоматизації відповідних процедур і скорочення строків повернення коштів платникам. Це дозволить покращити фінансовий стан підприємств, зменшити адміністративний тиск на бізнес та підвищити довіру до податкової системи.

Не менш вагомим напрямом є посилення контролю за обігом підакцизної продукції. Завпровадження електронних систем відстеження товарів, цифрового маркування та інших інструментів моніторингу може стати дієвим засобом скорочення тіншового сегмента ринку і підвищення ефективності акцизного оподаткування. З огляду на євроінтеграційний вектор розвитку України, актуальним залишається також питання гармонізації системи непрямих оподаткування з нормами та практиками Європейського Союзу.

Висновки. Отже, непрямі податки займають важливе місце у податковій системі держави, поєднуючи значний фіскальний потенціал із регуляторним впливом на економічні процеси. Їх роль проявляється у формуванні вагової частки податкових надходжень зведеного бюджету України, а також у впливі на споживання, ціноутворення та зовнішньоекономічну діяльність.

Провідне місце серед непрямих податків посідає податок на додану вартість, який є основним бюджетоутворюючим податком. Результати аналізу показали, що у структурі податкових надходжень зведеного бюджету України домінує ПДВ, насамперед за рахунок оподаткування імпортованих товарів. Акцизний податок і мито також формують вагому складову непрямих оподаткування.

Динаміка надходжень непрямих податків у 2021–2025 рр. засвідчила їх вагоме значення у формуванні бюджетних надходжень та чутливість до економічних змін. Після скорочення обсягу платежів у 2022 р. у наступні роки спостерігалось відновлення та зростання надходжень, що підтверджує вагоме значення непрямих податків у наповненні бюджету навіть в умовах економічної нестабільності.

Водночас функціонування системи непрямих оподаткування супроводжується низкою проблем, зокрема складністю адміністрування ПДВ, поширенням тіншових практик, впливом на цінову динаміку та залежністю бюджетних надходжень від імпортованого ПДВ. Це обумовлює необхідність удосконалення механізмів непрямих оподаткування, підвищення ефективності адміністрування та забезпечення належного балансу між фіскальним значенням і регуляторним впливом цих податків.

Список використаних джерел:

1. Славкова А. А. Фіскальна та регулююча роль непрямих податків в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету* Серія: «Економічні науки». 2023. № 5. С. 374–378. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-322-5-59>
2. Огонь Ц. Г. Непрямі податки в системі державних фінансів: сучасні виклики та перспективи розвитку. *Актуальні проблеми економіки*. 2023. № 2 (260). С. 36–44. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2023/02/2.23_topi_Caesar-H.-Ohon-36-44-2.pdf
3. Сочка К. А., Палінчак М. М. Митні платежі як фіскальний інструмент держави: тенденції та виклики поточного періоду. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2023. Вип. 48. С. 65–72. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/68086>
4. Чирва О. Макроекономічні умови формування системи непрямого оподаткування в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2025. № 1 (41). С. 456–464. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-1\(41\)-456-464](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-1(41)-456-464)
5. Марущак О. А. Актуальні питання гармонізації податкового законодавства України до вимог Європейського Союзу. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 6. С. 605–610. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.06.99>
6. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://tax.gov.ua/nk/> (дата звернення: 25.02.2026).
7. Відкритий бюджет. Доходи бюджету. URL: <https://openbudget.gov.ua/national-budget/incomes> (дата звернення: 25.02.2026).
8. Доброштан Д. До проблеми адміністрування податку на додану вартість. *Право та інноваційне суспільство*. 2024. № 2 (23), 116–122. DOI: [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-2\(23\)-11](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-2(23)-11)
9. Ухилення від оподаткування ПДВ. Сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist/rezalt/660569.html> (дата звернення: 27.02.2026).

References:

1. Slavkova A. A. (2023) Fiskalna ta rehuliujuucha rol nepriamykh podatkov v Ukraini [Fiscal and regulatory role of indirect taxes in Ukraine]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*. Serii: Ekonomichni nauky, no. 5, pp. 374–378. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-322-5-59> (in Ukrainian)
2. Ohon Ts. H. (2023) Nepriami podatky v systemi derzhavnykh finansiv: suchasni vyklyky ta perspektyvy rozvytku [Indirect taxes in the system of public finances: current challenges and development prospects]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 2 (260), pp. 36–44. Available at: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2023/02/2.23_topi_Caesar-H.-Ohon-36-44-2.pdf (in Ukrainian)
3. Sochka K. A., Palinchak M. M. (2023) Mytni platezhi yak fiskalni instrument derzhavy: tendentsii ta vyklyky potочноho periodu [Customs payments as a fiscal instrument of the state: trends and challenges of the current period]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo, vol. 48, pp. 65–72. Available at: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/68086> (in Ukrainian)
4. Chyrva O. (2025) Makroekonomichni umovy formuvannia systemy nepriamoho opodatkuвання v Ukraini [Macroeconomic conditions for the formation of the indirect taxation system in Ukraine]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 1 (41), pp. 456–464. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-1\(41\)-456-464](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-1(41)-456-464) (in Ukrainian)
5. Marushchak O. A. (2024) Aktualni pytannia harmonizatsii podatkovoho zakonodavstva Ukrainy do vymoh Yevropeiskoho Soiuzu [Current issues of harmonization of the tax legislation of Ukraine with the requirements of the European Union]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*, no. 6, pp. 605–610. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.06.99> (in Ukrainian)
6. Podatkovi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 r. No. 2755-VI [Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine dated December 2, 2010, No. 2755-VI]. Available at: <https://tax.gov.ua/nk/> (in Ukrainian)
7. Vidkrytyi biudzhet. Dokhody biudzhetu [Open Budget. Budget revenues]. Available at: <https://openbudget.gov.ua/national-budget/incomes> (in Ukrainian)
8. Dobroshtan D. (2024) Do problemy administruvannia podatku na dodanu vartist [On the problem of value added tax administration]. *Pravo ta innovatsiine suspilstvo*, no. 2 (23), pp. 116–122. DOI: [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-2\(23\)-11](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-2(23)-11) (in Ukrainian)
9. Ukhylennia vid opodatkuвання PDV. Sait Derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy. [VAT tax evasion. Website of the State Tax Service of Ukraine]. Available at: <https://tax.gov.ua/diyalnist/rezalt/660569.html> (in Ukrainian)

Дата надходження статті: 20.03.2026

Дата прийняття статті: 02.04.2026

Дата публікації статті: 17.04.2026